

Sürdürülebilir Gelecek için Dengeli Nüfus: Kontrasepsiyonel Bakımın

Önemi ve Ebelerin Rolü

Seda SERHATLIOĞLU¹, Fadime Melike CERİ²

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13354386>

Antalya Bilim Üniversitesi,
Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik
Bölümü, Antalya/Türkiye

Öz

Birleşmiş Milletler'in Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SKH) küresel anlamda hem çevresel hem de sosyal yönden kritik öneme sahiptir. Bu hedefler, yoksulluğun azaltılması, gelir eşitsizliklerinin ortadan kaldırılması, temel sağlık hizmetlerine eşit erişimin sağlanması ve ekolojik dengeye yönelik sürdürülebilir çözümlerin geliştirilmesi gibi hedefleri içerir. Kontrasepsiyonel bakım ve üreme sağlığı, bu hedeflerle bütünleşerek mevcut ve gelecek nesillerin yaşam kalitesini güvence altına almayı amaçlar. Ebeler, üreme sağlığı konusunda uzmanlaşmış profesyoneller olarak bireylerin cinsel sağlık haklarına saygı gösterilmesini sağlar ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerine yönelik çabaları destekler. Bu makale, kontrasepsiyonel bakımın Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine nasıl katkı sağladığını ve ebelerin bu süreçteki kritik rolünü ele almaktadır.

Anahtar kelimeler: Sürdürülebilirlik, Kontrasepsiyonel Bakım, Ebe, Dengeli Nüfus

Sorumlu Yazar:

Seda SERHATLIOĞLU
sedagoncu07@gmail.com

Balanced Population for a Sustainable Future: The Importance of Contraceptive Care and the Role of Midwives Abstract

The United Nations' Sustainable Development Goals (SDGs) are of critical global environmental and social importance. These goals include reducing poverty, eliminating income inequalities, ensuring equal access to essential health services, and developing sustainable solutions for ecological balance. Contraceptive care and reproductive health are integrated with these goals to ensure the quality of life of current and future generations. As professionals specializing in reproductive health, midwives ensure that individuals' sexual health rights are respected and support efforts towards the sustainable development goals. This article examines how contraceptive care contributes to the Sustainable Development Goals and the critical role of midwives in this process.

Keywords: Sustainability, Contraceptive Care, Midwife, Balanced Population

Geliş Tarihi/Received Date:
27.04.2024

Kabul Tarihi/Accepted Date:
01.06.2024

Yayınlanma Tarihi/Publishing Date:
30.06.2024

Giriş

Geçtiğimiz yüzyılda, doğal kaynakların sınırlılığı, nüfus artışı ve iklim değişiklikleri gibi faktörler sürdürülebilirlik kavramının önemini artırmıştır. Sürdürülebilirlik, insan ve doğa arasında denge kurarak doğal kaynakları tüketmeden bugünün ve geleceğin ihtiyaçlarının karşılanmasını hedefleyen bir kalkınma yaklaşımıdır. Sürdürülebilir kalkınma terimi ilk kez 1972 yılında Stockholm'de düzenlenen Birleşmiş Milletler İnsan Çevresi Konferansı'nda kavramsallaştırılmıştır (Önder, 2020). 1987 yılında Birleşmiş Milletler'in Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu tarafından yayımlanan "Ortak Geleceğimiz Raporu" da bu alanda önemli bir referans olarak kabul edilmektedir. Raporunda, çevresel sorunların artması karşısında çevresel kalkınma ile ekonomik büyüme arasında sürdürülebilir bir denge kurulması gerektiği belirtilmiştir (Birleşmiş Milletler, 2015). Sürdürülebilirlik genellikle sadece çevresel koruma gibi anlaşılrsa da sosyal, ekolojik, ekonomik ve kültürel boyutları içeren çok boyutlu bir kavramdır (Ozmehmet, 2008).

Sürdürülebilirlik, tüm boyutlarıyla ele alındığında tüm canlıları etkilemekte ve bu etki bireyden aileye, aileden de topluma yansımaktadır (Eşkinat, 2016; Özilice ve Günay, 2018). 2015 yılında düzenlenen Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi'nde, "Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri" olarak adlandırılan 17 hedef belirlenmiştir. Bu hedeflerden biri olan "*Hedef 3: Sağlık ve Kaliteli Yaşam,*" sağlık alanında sürdürülebilir kalkınmanın önemini vurgulamaktadır. Ayrıca Eylül 2019'da Birleşmiş Milletler İklim Zirvesi'nde halk sağlığına ve sürdürülebilir kalkınmaya yatırım yapma çağrısında bulunulmuştur (Birleşmiş Milletler, 2016). Sağlık hizmetlerinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması açısından kritik bir rol oynayan ebelik mesleği; çocuk ölüm oranlarının azaltılması, anne sağlığının iyileştirilmesi ve cinsel yolla bulaşan hastalıklarla mücadele gibi halk sağlığı açısından önemli görülen hedeflere katkıda bulunmaktadır (Önder, 2020).

Ebelik ve Kontrasepsiyonel Bakım

Ebelik, bilim ve sanatı birleştiren bilimsel ve etik değerler üzerine temellenmiş profesyonel bir sağlık disiplini (Arslan ve ark., 2008). Kontrasepsiyonel bakım, kadınların üreme sağlığını kontrol altında tutmalarına yardımcı olurken, istenmeyen gebeliklerin önlenmesi, cinsel yolla bulaşan hastalıkların yayılmasının azaltılması ve anne-bebek sağlığının iyileştirilmesi gibi birçok alanda önemli katkılar sağlar (DSÖ, 2016). Ebeler, kontrasepsiyonel danışmanlık ve uygulama hizmetleri sunarak, kadınların bilinçli ve sağlıklı üreme kararları almalarına destek olmaktadır. Bu durum, sadece bireysel sağlık açısından değil, aynı zamanda toplum sağlığı ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşılması açısından da önem arz etmektedir (Birleşmiş Milletler, 2015; Aydın Kartal, 2021).

Kontrasepsiyonel Bakımın Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine Etkisi

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SKH), Birleşmiş Milletlere üye ülkeler tarafından Bin yıl Kalkınma Hedeflerinin düzenlenmesi ve geliştirilmesiyle elde edilen ve 2030 sonuna kadar ulaşılması hedeflenen on yedi SKH ve 169 alt amacı içeren evrensel bir çağrıdır. Birleşmiş Milletler ‘in belirlediği sürdürülebilir kalkınma hedefleri, küresel anlamda hem çevresel hem de sosyal yönden kritik bir önem arz etmektedir. Bu hedefler, yoksulluğun azaltılması, gelir eşitsizliklerinin ortadan kaldırılması, temel sağlık hizmetlerine eşit erişimin sağlanması ve ekolojik dengeye yönelik sürdürülebilir çözümlerin geliştirilmesi gibi amaçları içermektedir (Birleşmiş Milletler, 2016).

Sağlık sektörü, kalkınma hedeflerinin merkezinde önemli bir role sahiptir. Bu hedeflerin başarılması hem mevcut nesillerin hem de gelecek nesillerin yaşam kalitesini güvence altına alabilmeyi amaçlamaktadır. Bu doğrultuda, kontrasepsiyonel bakımın ve üreme sağlığının önemi, sürdürülebilirlik hedefleriyle bütünleşmektedir. Özellikle ebeler aracılığıyla sunulan doğum kontrol yöntemleri bakımı ve eğitimi, Birleşmiş Milletler tarafından belirlenen hedefler çerçevesinde cinsel yolla bulaşan hastalıkların önlenmesi ve anne-çocuk sağlığının iyileştirilmesine katkı sağlamaktadır. Ayrıca, doğum kontrol hizmetleri doğrudan yoksullukla mücadele hedefiyle bağlantılıdır. Ebelerin sunduğu eğitimler ve hizmetler, çiftlerin istedikleri sayıda çocuk sahibi olabilmelerini sağlayarak bu hedefin gerçekleşmesine katkıda bulunmaktadır (DSÖ, 2019; Singh et al., 2021).

Ebeler, üreme sağlığı konusunda uzmanlaşmış profesyoneller olarak, bireylerin cinsel sağlık haklarına saygı gösterilmesini sağlarken aynı zamanda sürdürülebilir kalkınma hedeflerine yönelik çabaları desteklemektedir. Kontrasepsiyonel bakımda, ebelerin desteği, sürecin sağlıklı ve güvenli bir şekilde yönetilmesini sağlar. Bu nedenle dünyanın her yerinde ulusal hükümetler, SKH’ne ulaşmak için kontrasepsiyonel bakıma yönelik bütçe ve eylem planları geliştirmelidir (Birleşmiş Milletler, 2016). Hizmetin en önemli sağlayıcılarından olan ebelerin yetki ve sorumlulukları düzenlenmelidir. Ebelerin sağladığı kontrasepsiyonel bakımla doğrudan ya da dolaylı olarak ilişkili sürdürülebilir kalkınma hedefleri;

Hedef 1: Yoksulluğu ve açlığı sona erdirmeye: Yoksulluğun ve bütün toplumsal normların azaltılmasını amaçlayan bu hedef, aile planlaması hizmetleri ve cinsel sağlık hizmetleri ile doğrudan ilişkilidir. Ebeler, ülkedeki çeşitli bölgelerde yaşayan bireylere bilgilendirme, tanıtım ve eğitim yoluyla hizmet sunarak bu hedefe katkıda bulunmaktadır. Kontrasepsiyonel bakım ile bireylerin istedikleri sayıda ve zamanında çocuk sahibi olmaları sağlanarak ailelerin ekonomik olarak güçlenmelerine ve sürdürülebilir ekonomik temele kavuşmalarına destek olunur. Ayrıca, ebeler tarafından sunulan sağlık eğitimi ile toplum sağlığının teşvik edilmesi de bu hedefin etkinliğini artırır (Temel ve Özsoy 2022; Aydın Kartal, 2021; SDG, 2020). Ebeler tarafından verilen kontrasepsiyonel

bakım hizmetleri sayesinde istenmeyen gebeliklerin azaldığı ve kadınların iş gücüne katılımının arttığı bildirilmiştir (Bradfield, 2022).

Hedef 3: Sağlıklı ve kaliteli yaşam: Ebelerin sunduğu kontrasepsiyonel bakım hizmeti ile istenmeyen gebeliklerin önlenmesi, cinsel yolla bulaşan hastalıklardan korunma sağlanması ve yayılımının azaltılmasıyla anne, baba ve çocuk sağlığı korunmaktadır. Bu hizmetler aynı zamanda toplum refahının artırılmasına katkı sağlamaktadır. Ebelerin aile planlamasına yönelik bilgi ve eğitime erişimi sağlama, güvence altına alma ve topluma aktarma sorumlulukları göz önüne alındığında, bu hedefe doğrudan hizmet ettikleri görülmektedir.

Ebelik hizmetlerinin bir parçası olan kontrasepsiyonel bakım, toplumsal sağlık göstergelerinin iyileştirilmesinde de önemli bir etkidir. Ebeler, topluluklara yönelik eğitim ve farkındalık programları aracılığıyla, cinsel sağlık ve üreme sağlığı konularında bilinç oluşturmada ve sağlıklı yaşam tarzlarının benimsenmesine katkı sağlamaktadır. Bu durum, bireylerin sağlık hizmetlerine erişimini artırarak, genel sağlık düzeyini yükseltecektir (DSÖ, 2019).

Hedef 5: Cinsiyet eşitliğini sağlama: Kontrasepsiyonel bakım, özellikle kadınların eğitimine ve işgücüne katılımına olanak tanıyarak cinsiyet eşitsizliğini azaltmaya yardımcı olmaktadır. Cinsiyet eşitliğinin sağlanması, tüm kadınların ve kız çocuklarının güçlendirilmesini amaçlar. Kontrasepsiyonel bakım, kadınların işgücüne katılımını ve eğitimlerini destekleyerek bu hedefe doğrudan katkı sağlamaktadır. Ebeler ve kontrasepsiyonel bakım, kadına yönelik şiddetin önlenmesi, eğitim fırsatlarının artırılması ve kadınların ekonomik hayata katılımının sağlanması gibi alt hedeflerin iyileştirilmesine yönelik politikalarla ilişkilendirilebilir (Bradfield, 2022; Akkaya, 2023; SDG, 2020).

Hedef 10: Eşitsizlikleri azaltma: Kontrasepsiyonel bakım hizmetleri, toplumsal cinsiyet eşitsizliğini azaltarak ekonomik ve sosyal eşitsizlikleri azaltma potansiyeline sahiptir. Bu hedef, yaş, cinsiyet, engellilik, ırk ve din gibi faktörler gözetilmeksizin herkesin eşit fırsatlara erişimini sağlama amacını taşır (SDG, 2020). Bu hedefe dolaylı yoldan katkı sunulduğu görülmektedir.

Hedef 12: Sürdürülebilir tüketim ve üretimi destekleme: Nüfus kontrolü, kaynakların daha sürdürülebilir bir şekilde kullanılmasını destekler. Ebeler kontrasepsiyonel bakım hizmetleri ile sürdürülebilir kaynak kullanımını teşvik eder. Bu hedef, doğal kaynakların etkin kullanımını ve yönetimini destekleyerek sürdürülebilir kalkınmayı güçlendirme hedefini taşır (SDG, 2020).

Hedef 13: İklim eylemi: Kontrollü nüfus büyümesi, doğal kaynakların daha sürdürülebilir bir şekilde kullanılmasına ve iklim değişikliği ile mücadelede katkı sağlamaktadır. Kontrollü nüfus politikaları ve doğal kaynakların etkin kullanımı, ebelerin verdiği kontrasepsiyonel bakım hizmetleriyle birlikte

iklim değişikliği ile mücadele hedefi ile bağlantılıdır (Morton, Pencheon, & Squires, 2017; Crowther et al., 2022; Aydın Kartal, 2021).

Sonuç

Günümüzde ebelerin sağladığı kontrasepsiyonel bakımın değeri sadece sağlık alanında değil, aynı zamanda toplumsal gelişimde ve gelecek nesillerin haklarının korunmasında yatmaktadır. Bu alandaki yatırımların hem toplumsal refahı artırabileceği hem de sürdürülebilir bir gelecek planlamasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda ebelerin, sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin geliştirilmesi ve sürdürülmesinde gelecek nesillerin eğitilmesinde ve bilgilendirilmesinde rol oynaması gerektiği vurgulanmaktadır.

Çıkar çatışması

Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Yazar katkıları

SS; Literatür tarama, makalenin yazımı, son okuma, FMÇ; literatür tarama, makalenin yazımı.

Kaynakça

- Akkaya, M. A. (2023). Sürdürülebilirlik kütüphane yakınsamasına bilgi üzerinden farklı bir bakış: Sürdürülebilir kalkınma hedefleri (SKH) ve kütüphaneler. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(1), 113-141. <https://doi.org/10.54558/jiss.1223912>
- Arslan, H., A., Karahan, N., & Çam, Ç. (2008). Ebeliğin Doğası ve Doğum Şekli Üzerine Etkisi. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 1(2).
- Aydın Kartal, Y. (2021). Sürdürülebilir kalkınma hedefleri bağlamında kadın sağlığı ve ebelik. *Biruni Sağlık ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7, 77-80. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/bsebd/issue/73936/1221176>
- Birleşmiş Milletler (2016). Maternal and Newborn Health. <https://www.unicef.org/health/maternal-and-newborn-health>
- Birleşmiş Milletler. (2015). Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri. <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>
- Bradfield, Z., Officer, K., Barnes, C., Mignacca, E., Butt, J., & Hauck, Y. (2022). Sexual and reproductive health education: Midwives' confidence and practices. *Women and birth*, 35(4), 360-366.
- Crowther, S., Hunter, B., McAra-Couper, J., Warren, L., Gilkison, A., Hunter, M., Fielder, A., & Kirkham, M. (2016). Sustainability and resilience in midwifery: A discussion paper. *Midwifery*, 40, 40-48. <https://doi.org/10.1016/j.midw.2016.06.005>
- Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ). (2019). Contraception: Key facts. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/family-planning-contraception>
- Dünya Sağlık Örgütü. (2016). Ebelik ve Üreme Sağlığı Raporları. https://www.who.int/reproductivehealth/publications/maternal_perinatal_health/midwifery/en/
- Eşkinat, R. (2016). Binyıl kalkınma hedeflerinden sürdürülebilir kalkınma hedeflerine. *Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Prof. Dr. Akar Öcal Armağanı, 267-282. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/andhd/issue/56712/791828>
- Morton, S., Pencheon, D., & Squires, N. (2017). Sustainable Development Goals (SDGs), and their implementation: A national global framework for health, development and equity needs a systems approach at every level. *British Medical Bulletin*, 124(1), 81-90. <https://doi.org/10.1093/bmb/ldx031>

- Önder, H. (2020). Bir sürdürülebilir kalkınma hedefi olarak sağlık. *Akademia Doğa ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1), 10-24. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/adibd/issue/56994/790355>
- Singh, S., Darroch, J. E., & Ashford, L. S. (2021). Adding it up: The costs and benefits of investing in sexual and reproductive health 2021. Guttmacher Institute.
- Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (Sustainable Development Goals/SDG). (2020). Retrieved September 11, 2020, from <https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/sustainable-developmentgoals.html>
- Temel, S., & Özsoy, S. (2022). Kontrasepsiyon ve kadın cinselliği. In H. Yıldız & N. Kömürcü (Eds.), *Farklı Durumlarda Kadın Cinselliği* (pp. 34-49). Ankara: Türkiye Klinikleri.
- Özilice, Ö., & Günay, T. (2018). Emzirme ve sürdürülebilir kalkınma. *İzmir Dr. Behçet Uz Çocuk Hast. Dergisi*, 8(1), 1-7.
- Ozmehmet, D. E. (2008). Dünyada Ve Türkiye Sürdürülebilir Kalkınma Yaklaşımları . *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi* , 3 (12) , 1853-1876 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/jyasar/issue/19124/202943>